

П.Касмалишев атындагы Мин-Булак жалпы орто
билим беруу мектеби

Насаатчынын папкасы

Насаатчы:

Такырбашева Н.А

ЧЫНЫЗЫ МУГАЛИМ

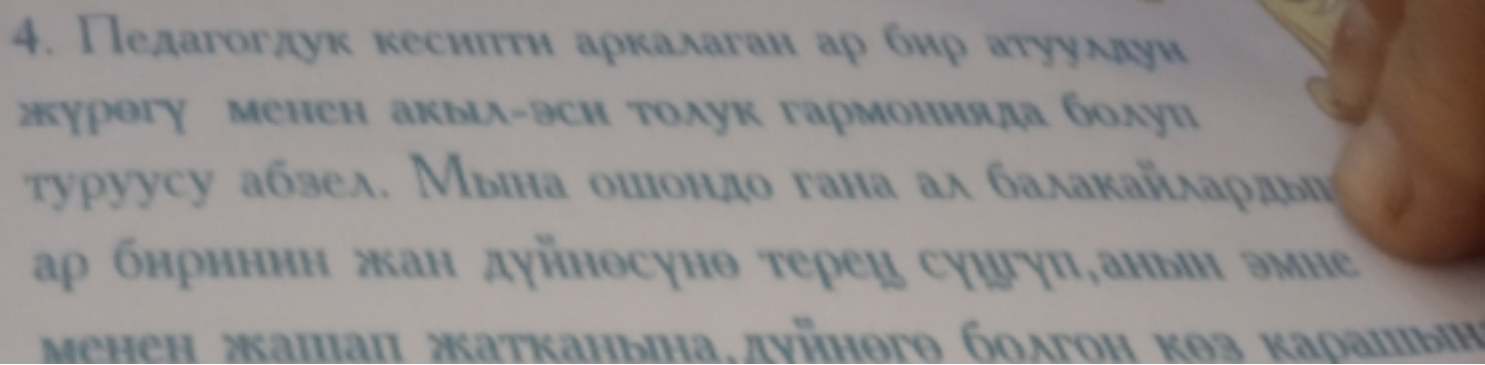
*Мугалим - кундун
нурун чачып турган,
Мугалим - билимсиздин
көзүн ачкан.*

1. Жарык дүйнөгө келип, али дүйнө таанымы калыптана элек кичинекейлердин андан аркы жашоосу, акыл-эси, мүнөзү, эрки, чыгармачылыгы - деги койчу, маңдайына жазылган бактысы менен ойноого барабар келген кесип - бул, мугалимдик. Албетте, мугалимдик иштин тыянагы бүгүн-эртең эле чыга койбойт. Ага көптөгөн жылдар талап кылынат: беш... он... жыл....

2. Мугалимдик ишинин объектиси - дайыма, күн сайын өзгөрүлүп туруучу БАЛА. Андыктан, мугалимдик кесипти адам табиятын түзүүчү кесип же адам жаратманы деп айтууга да болот. Адамдын татаал дүйнөсүнө дайым сүңгүп кирип туруу менен алар баланы чоң киши кылып калыптанган калып сыяктуу. А бирок, педагогикада: бардык балдарга бирдей колдонулуучу абсолюттук бир ыкма жок экендиги мыйзам ченемдүү. Бул кесиптин татаалдыгы ушунда! Мугалим ар түркүн жан дүйнөнүн чебери болуусу абзел, ал өзүнчө искусствого чейин жетиш керек.

3. Кичинекей балдар көп жерде өз алсыздыгын көрсөтүп коет. Андыктан баланын жасаган ар кандай орунсуз иштерине чыдамдуулук менен көз салып, андан ары акыл-эстүүлүк менен аны жөнгө салууга аракеттенүү, башкы нерсе.

4. Педагогдук кесипти аркалаган ар бир атуулдуу жүрөгү менен акыл-эси толук гармонияда болуп туруусу абзел. Мына ошондо гана ал балакайлардын ар биринин жан дүйнөсүнө терең сүзүп, анын эмне менен жашап жатканына, дүйнөгө болгон көз карашын

8. Жиниң келе турган, кыжырыңды кайнатып турган нерсени - күлкүгө айлантып жиберсең, анда бүтүндөй класстын, коллективдин оюн жана сезимдерин өз бийлигиңе багындырып алганың ошол.

9. Туура эс ала билүү керек. Айрыкча, жайкысын жана кышында эс алууну уюштура билсең, нерв системасынын компенсатордук жөндөмдүүлүгүн арттырып жана бекемдеп, чыдамкайлыкты жана токтоолукту, акыл - эстин эмоциясын ооздуктай билүүнү камсыздайсың. Мектепте 30-40 жылдап иштеп калган тажрыйбалуу мугалимдер жаратылыштын койнунда узак мезгилге дем алуу алардын чыңалган мээсин кадимкидей эс алдырганын кубануу менен белгилешет.

10. Нерв күчтөрүн сактап, ар күнкү иште абайлап коротууга үйрөнсө гана ден соолукту жана жүрөктү сактоого боло турганын билүү зарыл.

11. Нервди күн сайын коротууну азайтуунун жолдорунун бири - мугалимде кичинекей баланын ой-кыялы, мүнөзү кала бериши абзел... ачыгын айтканда, мугалим - бала менен бала болуш керек. Балалыктын күүсүн гана уга билбей, анын жаратманы болуусу ажеп. Ал үчүн мугалимден - оптимисттик, б.а. шайдооттук талап кылынат.

12. Оптимизм, адамга болгон ишеним - чыгармачылар энергиянын, нерв күчүнүн, саламаттыктын түгөнбөс булагы экени дайыма эсте болсун.

13. Карасанатайлык - адамдын өзүнүн эле нервине жана жүрөгүнө тескери таасирин тийгизе турган күч.

14. Ак ниеттүүлүк, акыл-эс менен жакшылык каалоо - балдар коллективинин атмосфералык жашоосуна эң керектүү сапат. Педагог менен балдардын ортосун

байланыштын оңтонун түзөт. Ак ниеттүүлүктүн эң негиз

Жаш адистин насаатчылык мезгилиндеги милдеттери

- Кыргыз Республикасынын "Билим берүү тууралуу" жана "Мугалимдин статусу" тууралуу мыйзамдарын окуп, өзүнүн ишмердүүлүгүнө тиешелүү бардык мыйзамдык актыларды билип, мектептин иш-аракетиндеги өзгөчөлүктөр жана жеке кызматтык милдеттерин таануусу зарыл.
- Насаатчы менен бирге иш планын толтуруусу керек.
- Дайыма өз билимин өркүндөтүүгө аракет кылышы зарыл.
- Насаатчыдан инновациялык усулдарды, жаңы иштин формаларын үйрөнө алат.
- Өзүнүн маданий жана жалпы билим деңгээлин жогорулатууга далалат кылуусу керек.
- Насаатчы тарабынан иштелип чыккан иш планга ылайык өзүнүн отчетторун тапшырып туруусу зарыл.

Жаш адистин укуктары

- насаатчыдан колдоо жана жардам алууга укуктуу.
- өзүнүн иштерин жакшыртуу боюнча мектеп администрациясынын талкуусуна су-нуштарын айта алат;
- өзүнүн кесиптик ар-намысын жана кадыр-баркын сактоого укуктуу;
- өзүнүн иши боюнча түшкөн арыз жана башка документтер менен таанышып, аларга түшүндүрмө бере алат;
- өзүнүн кесиптик чеберчилигин жогорулатууга укуктуу;
- башка тарап кесиптик этиканын эрежелерин бузган учурда өзүнүн кызыкчылыктарын коргоого укуктуу;
- насаатчы менен иштөөдөн баш тарта алат.

VII. Насаатчылардын ишмердүүлүгүн жөнгө салган документтер төмөндөгүлөр:

- Насаатчылык тууралуу жобо;
- Насаатчыга мугалимдер бекитилип берилгени тууралуу мектеп директорунун буйругу;
- Насаатчы менен педагогдун биргелешкен иш планы;
- Насаатчы менен педагогдун аткарган ишинин отчету;
- өз ара сабакка катышуунун, сабактарга жана класстан тышкаркы иштерге берилген өздүк анализ баракчалары;
- Насаатчылык маселелери каралган мектептеги усулдук бирикменин, педагогикалык кенештин отурумдарынын протоколдору.

Насаатчынын милдеттери

- Билим берүү чөйрөсүндө жаш адистин укуктарын жана милдеттерин аныктай турган мыйзамдарды жана укуктук-нормативдик актыларды жакшы билүүсү зарыл.
- жаш адистин кесиптик ишмердигине тиешелүү муктаждыктарын аныктап билүү;
- жаш адис менен биргеликте анын кесиптик өсүш планын иштеп чыгуу;
- белгилүү мөөнөттө аткарылуучу конкреттүү тапшырмаларды берүү, аткарышына көзөмөл жүргүзүү, керектүү жардамдарды берүү;
- жаш адиске сабакты пландап өткөрүүнүн практикалык ыкмаларын жана жолдорун өздөштүрүү жагынан көмөктөшүү, ишиндеги күчтүү жана начар жактарын аныктап талдоо жана кемчиликтерин жоюу жолдорун белгилөө;
- жаш мугалимди мектептеги иш-кагаздар (календардык план, сабактын планы, тарбиялык иш план, окуучулардын өздүк делолорун, окуу журналдарын толтуруу) менен иштөөгө үйрөтүү;
- кесипке киришүүнү үйрөтүү (мугалимге тиешелүү талаптар, милдеттер, иш тартиби, коопсуздук техникасы менен тааныштыруу);
- жаш адиске байланышкан маселелерди чечүүгө катышуу;
- түзүлгөн планга ылайык иш жүргүзүү, анын аткарылышы тууралуу МУБ жетекчисине өз убагында билдирип туруу.

Насаатчынын укутары

Насаатчынын төмөнкүдөй укуктары бар:

- сабактарды, класстан тышкары иштерди байкап, талдоо;
- жаш адистен оозеки жана жазуу жүзүндөгү жүргүзгөн отчетторун талап кылуу;
- мектеп директорунун окуу-тарбия иштери боюнча орун басарынын жана МУБ башчысынын макулдугу менен жаш адисти окутуу үйрөтүүгө мектептин башка мугалимдерин да катыштыруу;
- кесиптик ар-намысын жана кадыр-баркын коргоо;
- жаш адис менен иштөөдөн баш тартуу;

Насаатчылыктын максаттары

2.1. Насаатчылыктын максаты – жаш адистерге кесиптик такшалуу жагынан жардам, көмөк көрсөтүү аркылуу мектептин кадрлар маселесинин чечүүгө өбөлгө түзүү.

2.2. Насаатчылыктын негизги милдеттери:

- мектеп маданиятына көнүктүрүү, мектеп жамаатынын мыкты салттарын жана адеп эрежелерин өздөштүрүүгө көмөктөшүү;
- жаш адистердин педагогикалык ишке дилгирлигин ойготуу жана аларды мектепте алып калуу;
- жаш адистин кесиптик өсүшүн камсыздоо, тапшырылган милдеттерди өз алдынча, сапаттуу аткаруу жөндөмүн өнүктүрүү.

Насаатчылыкты уюштуруу негиздери

3.1. Насаатчылардын талапкерлиги мектептеги усулдук бирикмелердин отурумдарында каралып, мектептин окуу-тарбия иштери боюнча орун басары менен макулдашылып, мектептин директорунун буйругу менен бекитилет. Насаатчыны жаш адис жумушка келгенден кийин эки жумадан кеч эмес мөөнөттө дайындоо керек.

3.2. Насаатчылыкты мектептин окуу-тарбия иштери боюнча орун басары жана мектептеги усулдук бирикменин башчысы көзөмөлдөйт.

3.3. Мектептеги усулдук бирикменин башчысы жогорку кесиптик даярдыгы, коммуника- тивдүүлүгү жогору, адамдар менен сүйлөшүүдө ийкемдүү менен айырмаланган, усулдук иштерде тажрыйбасы мол, ошондой эле педагогикалык ишмердүүлүгү беш жылдан ашкан му- галимди насаатчы катары сунуш кылат.

Насаатчы бир эле учурда экиден гана адиске жардам көрсөтө алат.

3.4. Насаатчыны дайындоо насаатчы менен жаш адистин макулдугу менен ишке ашат. Насаат- чы жаш адиске үч жыл жардам көрсөтөт.

3.5. Жогорку жана орто окуу жайлардын күндүзгү бөлүмүнүн студенттерине насаатчынын дайындалуусу дагы буйрук менен бекитилип, акы төлөнөт.

3.6. Насаатчыны алмаштыруу директордун буйругу менен төмөндөгү учурларда ишке ашат:

- насаатчы жумуштан кетсе;
- жаш адистин же насаатчынын башка жумушка которулгандыгына байланыштуу;
- жаш адист менен насаатчы бири-бири менен психологиялык жактан келише албаса;
- насаатчыны кесиптик жоопкерчиликке тарткан учурда.

Иштелүүчү иштер

Иштелүүчү иштер	мооноту	Ким жооптуу
Жаш мугалимди мектепке иштоо планы менен тааныштыруу жана план түзүү, өздүк маалыматын тактоо.	Сентябрь	
Жаш мугалимге тиешелүү талантар, милдеттер, иш тартиби, коопсуздук техникасы боюнча кеңештерди берүү	Сентябрь	
Предметтик программа менен тааныштыруу	Сентябрь	
Жаш адистин жогорку окуу жайында алган билимин иш жүзүндө колдонуу	Ар дайым	
Журнал менен иштоо, күндөлүк жана окуучулар менен иштоону, окуучунун билимин туура баалоо критерийлери менен иштоого үйрөтүү	Ар дайым	
Сабактарына катышуу менен сабак берүүдөгү күчтүү жана начар сабактарын аныктап талдоо, кемчиликтерин жоюу	Жумасына бир жолу	
Жаш адисти семинарларга катыштыруу	План боюнча	
Жаш адистин сабак өтүүсүнө методикалык жардам берсөтүү, сабактын максатын коюуга, анализ берүүгө үйрөтүү	Жыл боюу	

9	Көрсөтмө куралдарды, дидактикалык материалдарды жасап пайдалануу, техникалык каражаттарды колдонуунун ыкмаларын үйрөтүү	Ноябрь
10	Жаш мугалимге конкреттүү тапшырмаларды берүү, аткарылышына көзөмөл жүргүзүү, керектүү жардамдарды берүү	Жыл боюу
11	Жаш адистин сабакка катышуу графигин түзүү жана анын аткарылышына көзөмөл жүргүзүү	Жыл боюу
12	Жөндөмдүү жана мугалимдин жардамына муктаж окуучулар менен иштөө планын түзүүгө жардамдашуу	План боюнча
13	Жаңы стандарт боюнча билим берүүнүн максаттары, милдеттери жана натыйжаларын эске алуу менен план түзүүгө жардамдашуу	Декабрь
14	Жаш адистин иштери боюнча насаатчынын отчету жана анализи	Май

Муну - Булак жалпы

И. Касмалиев атындагы Миң -Булак жалпы
орто билим берүү мектеби

№	Мугалимдин аты жөнү	Туулган жылы	Билими	Кесиби	Жумалык жүктөмү	Пед. стажы	Проблемасы
1	Адырбекова Айнура	14.04.1984	Бүтпөгөн жогорку	Биология мугалими	10 саат	2 жыл	
2							

РЕЗЮМЕ

Адырбекова Айнура
Жумабаевна

Максаты: Окуучуларга жандуу организмдердин жана коомдун, жаратылыштын туруктуу өнүгүшүн жана табигый экосистемаларды сактоого жана алардын өз ара аракеттенүүсүнүн ыкмаларынын ар түрдүү системалардын касиеттери жана иштөө принциптери жөнүндө билимдерин колдонууга үйрөтүү.

Туулган жылы: 14.04.1983-ж.

Жашаган жери: Түп району, Миң-Булак айылы

Билими: Учурда К. Тыныстанов атындагы ҮМУда студент

Кесиби: Биология мугалими

Кызыгуусу: Гүлдөрдүн түрүн өстүрүү

Иштеген жери: И. Касмалиев атындагы Миң-булак жалпы орто билим берүү мектеби

Кошумча маалымат: үй-бүлөлүү, 3 баланын энеси.